

Noże - najstarsze narzędzie człowieka

Ostrzej być

nie może...

Piotr Makuch „Piter”

Nóż w swojej pierwotnej formie jest najstarszym narzędziem człowieka. Towarzyszy nam od tysięcy lat i trudno jest się bez niego obejść. W domu, w kuchni, na biwaku, w warsztacie, na wędrownie dobry nóż to wciąż podstawowe narzędzie i sprzymierzeniec w wielu codziennych pracach. I chociaż ma za sobą tyle wieków ewolucji, to tak naprawdę dopiero ostatnie 10-15 lat pokazało dokąd zmierza nóż i co jest możliwe do zrealizowania w tej materii.

Ostatnie lata to wręcz eksplozja nowych modeli, technologii, materiałów, stali, szlifów, projektów... tylko jak się w tym połapać? Jak wybrać ten model, który spełni stawiane przed nim zadania? Postaram się znaleźć pewną receptę na dobór noża i prostą, jasną odpowiedź na te pytania. Noże jako narzędzia można z grubsza podzielić na cztery podstawowe kategorie, które przedstawiam poniżej.

EDC (Every Day Carry, ang. nóż do codziennego noszenia)

EDC - klasa noża przeznaczonego do codziennego noszenia w kieszeni. Jest to aktualnie bardzo szybko rozwijająca się grupa noży. Every Day Carry to typowe narzędzie towarzyszy. Są to w zasadzie tylko noże składane. Trudno sobie bowiem wyobrazić „paradowanie” w pracy i na ulicy z nożem typu Bowie o stałej, dwudziestocentymetrowej klindze, zawieszonym z boku u pasa. EDC, to niewielkie wymiary, ale też pełna funkcjonalność. Wymiar EDC musi z jednej strony być „społecznie akceptowalny”, a z drugiej pozwalać na wykonanie większości codziennych prac. W praktyce ostrze takiego noża najczęściej ma około 3 cale (7,5 cm) długości i wykonane jest z dobrej gatunkowo, nierdzewnej stali (jak choćby 440C, VG10, ATS-34 czy 154CM). Ponieważ nóż ten jest używany do wszelkich zadań, tylko dobra stal gwarantuje, że nóż na długo pozostanie ostry. EDC najczęściej otwiera kartonowe pudełka, tnie sznurki, taśmy, papier, karton, struga drewno, czy choćby pozwala ukroić plasterki cytryny do herbaty. Zawsze znajdzie się coś do roboty dla EDC. Jest zawsze w kieszeni, a więc zawsze pod ręką. I tu pojawia się następna cecha klips pozwalający nosić go łatwo i wygodnie w kieszeni. Klips powinien być tak zaprojektowany, aby nie odznaczał się z daleka. Następną, bardzo ważną kwestią dla noża EDC jest oczywiście blokada. Powinna być niezawodna, mocna i gwarantować, że ostrze nie złoży się podczas pracy na palce. Ten nóż musi być superbezpieczny ze względu na częste jego używanie. Kupując nóż dobrej firmy, jak Gerber, Kershaw, Eickhorn czy Benchmade, można być pewnym, że blokada została odpowiednio zaprojektowana i wykonana, a więc nic nam nie grozi ze strony noża przy normalnym użytkowaniu. Slogan jednej z firm specjalizującej się w nożach tego typu mówi tak: „włóż jeden z naszych noży na miesiąc do kieszeni, a potem wyobraź sobie życie bez niego”. W tym wyzwaniu jest więcej prawdy, niż może się wydawać na pierwszy rzut oka. Dopóki EDC nie zagości na stałe w kieszeni, człowiek nie zdaje sobie sprawy, jak bardzo ułatwia on życie. Najlepiej samemu się przekonać!

Tactical Folder (ang. składany nóż taktyczny)

Tactical Folder - obecnie najszybciej rozwijająca się grupa noży składanych. Są to przede wszystkim narzędzia pracy dla służb mundurowych (wojsko, policja, straż pożarna), a także wyposażenie załogi

pogotowia ratunkowego, służb paramedycznych, ratunkowych i poszukiwawczych. Taki nóż charakteryzuje się przede wszystkim bardzo dużą wytrzymałością na pęknięcia, złamania i wszelkie brutalne użycia w trudnej sytuacji. Tactical Folder to nóż, którym można w razie potrzeby wyważyć okno, rozpruć blachę samochodu, wyciąć z pasów ofiarę wypadku samochodowego, przeciąć grubą linę czy kabel. W razie potrzeby musi stać się łomem, śrubokrętem, dłutem czy przebijakiem. Tactical Folder to bynajmniej nie jest nóż do walki - jak sądzi sporo osób. To nóż, który ma za zadanie chronić i ratować życie ludzi. Nie ma prawa zawieść w żadnej sytuacji.

Tactical Folder jest wykonany z najlepszej stali, c grubym ostrzem i z doskonałą blokadą (np. LinerLock, FrameLock czy AxisLock). Rękojeści takich noży wykonane są często z kompozytów węglowych, tytanu lub stopów lotniczych. Noże te muszą mieć możliwość rozłożenia ostrza jedną ręką, także w rękawicy, stąd kołki w ostrzach, dyski i otwory w klindze do otwierania. Tactical Folder musi być całkowicie niezawodny. Musi gwarantować działanie latem po zanurzeniu w bagnie i zimą przy minus 40 stopniach. To najbardziej zaawansowane technologicznie i niestety najdroższe noże składane. Jednak są takie chwile, gdy koszt używanego noża to sprawa marginalna, a liczy się tylko wytrzymałość sprzętu i zadanie do wykonania.

Tactical Fixed Blade (noże taktyczne o stałej klindze)

Ta grupa to mocne noże przyboczne służb mundurowych. Tam, gdzie Tactical Folder może być zbyt delikatnym rozwiązaniem (co nawet trudno sobie wyobrazić), sięga się właśnie po noże taktyczne ze stałą klingą. To najczęściej tzw. naostrzone łomy, którymi można w razie potrzeby wyłamać drzwi samochodu lub rozpruć jego dach. Grube, lecz bynajmniej nie przesadnie długie, klingi z najlepszych stali i antypoślizgowe rękojeści, to główne cechy tych narzędzi. Doskonałe noże tego typu produkuje Cold Steel.

Utility Knife (noże użytkowe)

Ta grupa, to cała gama noży używanych na biwakach, wędrownkach, wypadach za miasto, spływach kajakowych, wyprawach survivalowych, na polowaniach i na rybach. Mają tu swoje miejsce zarówno noże ze stałą głownią, jaki i noże składane. Wyznacznikami są użytkowy profil ostrza, odpowiednie do konkretnego zadania wymiary, pewna blokada w przypadku noży składanych i dobre trzymanie ostrza, bo nie zawsze istnieje możliwość, aby skutecznie naostrzyć nóż w terenie. W tej grupie znajdujemy największą różnorodność rozwiązań, kształtów i materiałów, a producenci prześcigają się w propozycjach. Wśród noży składanych królują noże z ostrzami od 3,25 do 4 cali (8-10 cm), z dobrą blokadą i najczęściej otwierane jedną ręką. Ostrze nie musi być przesadnie grube. Ważniejsze, aby posiadało pełny, obustronny szlif i po prostu dobrze, lekko cięło. Takim nożem najczęściej kroci się chleb, przyrządza obiad na biwaku czy oprawia złowioną rybę. Do cięższych prac polecane są noże ze stałą klingą, o długości ostrza od 4 do około 7 cali (od 10 do 18 cm). Taki nóż umożliwi nie tylko prace użytkowo-kuchenne na biwaku, ale też np. przygotowanie drewna na ognisko, a nawet zbudowanie szałasów na noc. Noże z tej grupy znajdują się w ofercie w zasadzie każdego producenta noży. Najlepsze i godne polecenia to wyroby choćby takich firm jak Cold Steel, Ka-Bar, Kershaw, czy Benchmade, a i po polskie wyroby Gerlach/Sanitas warto sięgnąć.

